

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1878. Andra Kammaren. N:o 21.

Onsdagen den 13 Mars 1878.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades de i Kammarens sammanträden den 5 och 6 innevarande månad förda protokoll.

§ 2.

Föredrogos, men blefvo ånyo bordlagda:

Stats-Utskottets utlåtande N:o 10;

Lag-Utskottets utlåtande N:o 18;

Andra Kammarens Fjerde Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 4 (i samlingen N:o 15);

Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 5 (i samlingen N:o 16); samt

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts utlåtanden N:is 4 och 5 (i samlingen N:is 17 och 18).

§ 3.

Föredrogs Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 4 (i samlingen N:o 14), öfver väckt motion om underdånig skrifvelse dels angående lag om skyldighet för sökande vid underdomstolarne att aflemna styrkt afskrift af ingifven handling, dels ock rörande ändringar i Kongl. kungörelsen om stämpelpappersafgiften och expeditionstaxan m. m.

Angående expeditioner vid underdomstolarne m. m.

Uti berörda, af Herr S. Löwenhielm afgifna motion (N:o 104) var föreslaget:

“att Riksdagen måtte besluta aflåtande till Kongl. Maj:t af underdånig skrifvelse, innefattande anhållan att Kongl. Maj:t ville låta utarbета och till en blifvande Riksdag afgifva nådigt förslag till lag om skyldighet för sökande vid underdomstolarne att i vissa fall aflemna styrkt afskrift af ingifven handling, och om

Angående
expeditioner
vid under-
domstolarne
m. m.
(Forts.)

sådan ändring i gällande lag om skyldighet för kärande och sökande att lösa utdrag af underdomstols protokoll jemte i följd deraf nödig ändring i Kongl. kungörelsen om stämpelpappersafgiften och expeditionstaxan, att rättssökandes kostnad för expeditionslösen i vissa fall minskas, nu förekommande mångskrifveri vid underdomstolarne inskränkes och en skyndsammare expedition af protokoll och utslag befordras.“

Och hade Utskottet, beträffande samma motion, hemställt:

att motionen icke måtte till någon åtgärd föranleda.

Rörande detta ärende anförde motionären

Herr Löwenhielm: Då majoriteten inom Utskottet icke ansett den af mig föreslagna, nu i fråga varande motionen böra till någon Riksdagens åtgärd föranleda, och jag icke heller kan förmoda, att något större antal af Kammarens ledamöter nu är benäget att åt densamma egna någon egentlig uppmärksamhet, skall jag icke vid detta tillfälle blifva vidlyftig i mitt försvar för densamma, utan inskränker mig till att åberopa hvad jag dels i sjelfva motionen dels i den Utskottets betänkande vidfogade, af mig afgifna reservationen anført. — Jag kan dock icke underlåta att anmärka, att det af mig nu framställda förslaget om åläggande för sökande vid underdomstolarne att i vissa fall afemna styrkt afskrift af till rätten ingifna handlingar, icke är någon nyhet. Denna skyldighet har redan förut i vissa fall egt rum till exempel vid bouppteckningar, som alltid skola till rätten ingifvas i två exemplar och hvaraf sökanden är berättigad att återfå det ena med påskrift om att det blifvit inför rätten behörigen uppvisadt, utan att han derom är skyldig att lösa särskildt protokollsutdrag. För min del kan jag icke finna annat, än att ett dylikt förfaringsätt skulle kunna föreskrifvas äfven i fråga om köp af lös egendom, förnyande eller dödande af inteckning samt bevakande af testamente. Äfven i dessa fall skulle sökanden vara fullt belåten, om han erhöle en handling, försedd med påskrift af vederbörande om hvad vid rätten sig tilldragit och de åtgärder som af densamma blifvit vidtagna. Äfven i många andra mål och ärenden kan det icke vara för part eller sökande nödvändigt att lösa protokoll. Att nu gällande stadganden, som ålägga kärande eller sökande vid underdomstolarne att lösa fullständiga protokoll i alla mål och ärenden, föranleda ett onödigt mångskrifveri, lär väl icke kunna bestridas. En inskränkning i detta mångskrifveri skulle för dessa rättssökande icke blott medföra en minskning uti deras utgifter för protokollens lösning, utan äfven medföra den fördel, att de förr, än nu kan vara förhållandet, kunde utbekomma de expeditioner, hvaraf de vore i behof.

Utskottet anmärker emot min motion, att de rättssökande icke alltid skulle vara belåtna med att icke utfå fullständiga protokoll. För min del kan jag icke fatta, att en sådan omständighet bör

föranleda dertill, att de rättsökande skola vara pligtige att i alla mål lösa fullständiga protokoll. Deremot medgifver jag villigt, att, såsom Utskottet också anmärkt, emot antagandet af min motion möter den svårighet, som förefinnes deri, att inkomsterna för expeditionshafvandena, särdeles städernas, komme att betydligt förminskas. Men då de rättssökande i vårt land icke äro betungade med några stora utgifter, utan tvärtom, föreställer jag mig, att nämnda olägenhet skulle kunna afhjelpas derigenom, att lösen för en eller annan expedition höjdes. Den af Utskottet åberopade omständighet, att vi snart hafva att förvänta en ny rättegångsordning, finner jag icke böra inverka på Kammarens beslut i denna sak, då det här är fråga om en partiel förändring, som icke behöfver komma att stå i strid med den nya rättegångsordning, som framdeles möjligen blir Riksdagen förelagd, och förslaget derom väl icke är att motse på ännu åtskilliga år. Jag tillåter mig emellertid att gent emot Utskottet åberopa åtskilligt, som återfinnes uti förslaget till stadga angående allmänna underdomstolarne å landet m. m. Ut i detta förslag, som år 1868 afgafs af för ändamålet tillsatte komiterade, bland hvilka funnos Riksdagens nuvarande Justitieombudsman, ordföranden i denna Riksdags Lag-Utskott och en medlem af den Nya lagberedningen, heter det: "sökande i lagfarts- eller inteckningsmål befrias från skyldigheten att lösa underrätts protokoll, innefattande beslut om meddelande af första uppbudet å lagfaren fast egendom, eller om fastställelse eller, der inteckningshandlingen företes, dödande eller förändring af inteckning i sådan egendom". I motiveringen till detta förslag yttra komiterade, att grunden till detta stadgande är dels den, att det syntes komiterade såsom ett onödigt slöseri med arbetskrafter att utskrifva protokoll uti ifrågavarande ärenden, enär allt besked, som erfordras, innefattas i det å handlingen tecknade bevis, och dels den, att det med den korta expeditionstid, som är åt domarne å landet anslagen, blir ytterst svårt, om icke stundom omöjligt, att medhinna all den utskrift, som, utan den föreslagna befrielsen, skulle vara nödig. I afseende å nödvändigheten att medgifva underdomarne någon minskning uti deras nu alltför stora expeditionsbestyrt yttra samma komiterade, ibland annat: "Den, som allvarligt besinnar, hvilken oberäknelig stor vikt ligger derå, att lagskipningen i första instansen icke nedsjunker till en formalistisk slentrian, hvilket förr eller senare måste blifva följd, derest domaren så nedtynges af göromål, att han saknar tid, ej blott för forskningar och studier, utan äfven för tvistefrågornas grundliga pröfning, — den måste visserligen äfven inse, att något måste göras, för att lätta den arbetsbörd, som redan är lagd och än vidare kommer att läggas å landtdomstolarnes ordförande." Detta skrefs år 1868. Sedan dess hafva de nya lagfarts- och inteckningsböckerna blifvit införda och underdomarnes göromål derigenom i väsentlig mån förökade. Denna omständighet torde äfven vara ett skäl, som förtjenar att tagas i betraktande vid pröfningen af denna fråga, men Utskottet har det oakadt ansett sig icke böra fästa något afseende dervid.

Angående expeditioner vid underdomstolarne m. m.
(Forts.)

Angående
expeditioner
vid under-
domstolarne
m. m.
(Forts.)

Jag hemställer om bifall till min motion.

Herr *Jan Magnusson* instämde med Herr Löwenhielm.

Herr Helander: Jag ber motionären, och hvarje annan, vara öfvertygade derom, att den omständigheten att jag såsom utskottsledamot deltagit i beslut om att afstyrka bifall till en motion, ingalunda skall hindra mig från att omfatta en annan mening, om skäl, som dertill kunna föranleda, efteråt blifva kända. Det är visserligen hvarje utskottsledamots skyldighet att noga öfvertänka saken innan han fattar sitt beslut; men erfarenheten visar ju mycket ofta, att förut okända skäl efteråt meddelas, på hvilka afseende måste fästas, om man icke uppenbarligen föredrager egen mening framför rätt och billighet. Nu är det visserligen en möjlighet att motionären kan hafva rätt deruti, att väsentlig olägenhet icke uppkommer af föreslagna stadgandet, att i vissa fall sökande skulle få aflemna styrkt afskrift af handling i stället för sjelfva originalhandlingen; men som jag ej är tillräckligt hemmastadd i dylika ämnen önskade jag gerna att mera erfarne härom ville yttra sig. Jag hade den föreställning, att det väl understundom kunde hända att afskriften icke vore fullt riktig, i hvilket fall domaren kunde, naturligtvis alldeles ofrivilligt, förledas att göra oriktig anteckning.

Emellertid qvarstå ändå några betänkligheter, hvilkas betydelse man måste bedöma gent emot de fördelar bifall till motionen skulle medföra. Så till exempel måste expeditionslösen höjas för expeditionshafvandena i städerna, hvarjemte väl ock är antagligt att domare på landet skulle få minskning i inkomster, hvaraf skulle följa framställningar om att bereda dessa tjänstemän ersättning. Afvenledes nödvändiggöres i vissa delar förhöjning af stämpelpappersafgiften, så vida statsverket ej skall förlora på förändringen, men hvarigenom denna icke torde komma att för rättssökande medföra afsevärd ekonomisk fördel. Dertill kommer ytterligare att man, på sätt utlåtandet antyder, torde hafva att förvänta förslag till ny rättegångsordning, hvilket väl med all säkerhet kommer att innefatta alla de lindringar för såväl domare som rättssökande, som befinnas möjliga, då saken ock kommer att af mycket kompetenta personer bedömas. Ehuru väl visserligen icke alltid är skäl att uppskjuta en partiel reform derföre att man har att vänta en grundligare, tror jag likväl att uppskof här kan vara på sin plats, dels emedan, efter hvad man sagt mig, sådant förslag som nyss nämndes, snart kommer att i nya lagberedningen påbörjas, derest det ej allaredan skett, och dels emedan det synes icke kunna vara så särdeles brådskande med att få förändringarne vidtagna, i händelse de verkligen skulle vara lämpliga.

Jag anhåller om bifall till Utskottets hemställan.

Herr Jöns Persson: Väl säger motionären, att han med sin motion afsett att åstadkomma någon minskning i det besvär

och det mångskrifveri, som för närvarande förekommer vid våra underdomstolar, men för min del tror jag tvärtom, att ett bifall till motionen skulle komma att ge anledning till mycket trassel i häradsrätternas arkiv, särskildt hvad beträffar inteckningsärendena. Jag föreställer mig nemligen, att, om ett intecknad kontrakt på ett eller annat sätt förkommer, så kan en afskrift, som inlemnas af en rättssökande, icke tillerkännas samma vitsord, som de af domaren själf i inteckningsböckerna gjorda anteckningar. Hvad åter beträffar instämde mål, så är det nödvändigt för både kärande och svarande part att i dem lösa protokollen, för såvidt de vilja ordentligt följa med målets gång. Äfven har motionären satt i fråga en förhöjning af stämpelpappersafgiften och expeditionslösen, men icke heller detta förslag kan jag bifalla, då derigenom såväl kärande som svarande part skulle tillskyndas betydligt ökade kostnader. Visserligen skulle ännu många skäl kunna anföras mot motionen, men då jag förmodar, att flertalet af Kammarrens ledamöter redan af egen erfarenhet väl känna till denna sak, inskränker jag mig till det redan sagda och yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Angående expeditioner vid underdomstolarne m. m.
(Forts.)

Herr Clairfelt: Utom den omständighet, som redan blifvit påpekad, att, om hvad motionären här föreslagit vunne Kammarrens och Riksdagens bifall, den del af städernas tjänstemän, som aflönas af städerna själfva och hvilka hafva en väsentlig del af sina inkomster just i expeditionslösen, skulle komma att lida en icke obetydlig minskning i dessa sina inkomster, och det sålunda blefve nödvändigt att därför bereda dem någon ersättning af statsmedel — hvilket ju alltid innebure en oegentlighet — vägar jag för min del betvifla, att någon sådan större skyndsamhet i expeditionen, som motionären åsyftat, skulle genom ett bifall till hans förslag kunna vinnas. Härtill kommer, att, om, såsom jag förmodar det vara motionärens mening, protokoll öfver lagfarts- och inteckningärenden fortfarande skola föras, rättssökande i dylika ärenden i allt fall måste låta sina eganderättshandlingar, som för dem mången gång kunna vara af lika mycken vigt som inteckningshandlingar och köpebref, förblifva hos domaren qvarliggande lika länge som nu. Såsom Utskottets ordförande redan påpekad, kan det komma att inträffa, att en afskrift är oriktig, då ju motionären icke föreslagit, att afskrifterna skola bestyrkas af vederbörande tjänsteman, till exempel notarius publicus i stad eller kronofogden på landet, och detta kan vålla, att origtigheter i ett protokoll insmyga sig utan domarens förskyllan. Då slutligen det äfven kan hända, att dessa afskrifter, hvilka såsom bilagor skola inhäftas i protokollet, genom en bokbindares vårdslöshet kunna förkomma samt det icke ligger inom omöjlighetens gräns, att i domsagor, der den ordinarie domhafvanden ofta åtnjuter ledighet och än den ene och än den andre bland unga jurister förordnas att bestrida embetet, en sådan endast för en tingstur förordnad domare, kan, om motionärens förslag blefve lag, underlåta att uppsätta de så kallade småprotokollen, hvarigenom stor oreda

Angående expeditioner vid underdomstolarne
m. m.
(Forts.)

skulle vållas och de rättssökande sannolikt tillskyndas vida större olägenhet, än som motsvaras af den besparing i lösen motionären synes vilja bereda dem.

På dessa skäl kan jag icke biträda det föreliggande förslaget, utan yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Häruti förenade sig Herr *Torpadie*.

Herr Königsfeldt: Lika med motionären skulle jag vara böjd för att åstadkomma någon minskning af landtdomarnes göromål. Men jag tror icke, att det förslag, som af honom blifvit i sådant afseende framställt, skulle, om det bifölles, komma att leda till önskvärdt resultat.

Motionären anför bland andra skäl för sitt förslag, att lagfarts- och inteckningssökande skulle enligt detsamma hastigare återfå sina ansökningshandlingar. Jag kan icke inse, huru sådant är möjligt. På en enda rättegångsdag kunna ju i flere domsagor inlemnas till häradsrätterna ända till 250 dylika ansökningsärenden. Att domaren då icke kan, under det rättegångsdagarne pågå, expediera dessa ärenden, torde hvar och en lättinse. Förhandlingarne räcka vanligen från tidigt på morgonen till klockan 8 och senare på qvällen. Antingen skulle sålunda domarne efter rättegångsdagarnes slut qvarligga någon tid vid tingsstället för afslutandet af dessa expeditionsgöromål — och dermed torde de rättssökande icke vara synnerligen betjente — eller ock skulle rättegångsförhandlingarne hvarje dag inskränkas till förmiddagarne, på det domaren måtte kunna använda eftermiddagarne till ifrågavarande expeditionsgöromål. Men följderna häraf blefve, att antalet rättegångsdagar under de lagtima tingen ökades och att den redan förut temligen betungande nämndemansbefattningen gjordes ännu besvärligare.

Härtill kommer, att den nya inteckningslagen föreskrifver, att afskrift af fastighetsboken skall tecknas å det för sökande i inteckningsärende utfärdade protokollsutdraget. Skälet till detta stadgande är, att sökanden derigenom skall sjelf kontrollera, att anteckningen i fastighetsboken öfverensstämmer med protokollet. Sådant omöjliggöres naturligtvis genom motionärens förslag, enligt hvilket protokoll i dylikt ärende icke skulle komma att till sökanden expedieras. Han skulle visserligen kunna jemföra anteckningen ur fastighetsboken, hvilken anteckning skulle särskildt utfärdas, med det bevis, som åtecknas inteckningshandlingen. Men då inteckningshandlingen genast återställles och derefter ofta hunnit belånas, innan afskriften af fastighetsboken expedieras, kommer den rättssökande icke heller i tillfälle att anställa en sådan jemförelse.

Och hvad beträffar den delen af förslaget, att kändepart icke skulle vara skyldig att lösa hela protokollet utan endast viss, af honom sjelf uppgifven del deraf, synes mig sådant vara rent af overkställbart. Jag kan icke tänka mig möjligheten för en domare att under handläggning af 2 å 300 tvistemål föra sär-

skilda anteckningar öfver de delar af domboken, som kändeparterna förklara sig vilja lösa. Ätminstone är ett misstag härutinnan lätt begånget. Och den, som dertill gör sig skyldig, drabbas icke förty af drygt ansvar.

Det kunde vara mycket att ytterligare anmärka emot den föreliggande motionen. Men jag skall inskränka mig till hvad jag redan anført samt på grund deraf yrka bifall till Utskottets afstyrkande förslag.

Efter det öfverläggningen härmed förklarats slutad, och Herr Talmannen framställt propositioner i enlighet med de gjorda yrkandena, biföll Kammarén Utskottets hemställan.

§ 4.

Föredrogs och bifölls Konstitutions-Utskottets utlåtande N:o 4, i anledning af väckt motion om ändring i § 17 af Riksdagsordningen.

§ 5.

Till afgörande förekom Stats-Utskottets utlåtande N:o 31, med anledning af väckta motioner angående undersökning och förslag till åstadkommande af nytt och tillfyllestgörande utlopp för Mälarens vatten.

I två särskilda motioner, den ena afgifven inom Första Kammarén af Herrar *C. R. P. von Stockenström, C. E. Carlsson, P. O. Reutersvärd* och *E. J. Mallmin* (motionen N:o 31) och den andra inom Andra Kammarén af Herrar *J. F. Fredricson* och *Gustaf Carlsson* (motionen N:o 109) hade föreslagits, ej mindre att Riksdagen måtte besluta en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t, med anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes låta verkställa undersökning samt för nästa Riksdag framlägga förslag till åstadkommande af nytt och tillfyllestgörande utlopp för Mälarens vatten, än äfven att 10,000 kronor måtte ställas till Kongl. Maj:ts disposition för be-
Ang. undersökning för åstadkommande af nytt utlopp för Mälarens vatten.

Utskottet hade, i anledning af dessa motioner, på anförda skäl hemställt:

att samma motioner ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Efter uppläsning af Utskottets hemställan, lemnades ordet på begäran till

Herr *E. G. Boström*, som anförde: Herr Grefve och Talman! Mine Herrar! Den nu ifrågavarande motionen är ett korollarium till det beslut. som af Riksdagen förlidet år fattades om ett anslag

Ang. undersökning för åstadkommande af nytt utlopp för Mälarens vatten.
(Forts.)

af två millioner kronor till sänkning af sjöarne Hjelmaren och Qvismaren. Jag tillåter mig erinra derom, att denna sänkning skulle få ske, så att vattenståndet vid slussen i Stockholm ej skulle öfverstiga, vissa årstider 15,5 och vissa årstider 16,5 fot, under det att medelvattenståndet är 14,7 fot. Det är klart, att detta förhållande icke kan af strandegarne betraktas annat än med en viss uppmärksamhet; ty erfarenheten — senast från sistlidet år — har visat, att öfversvämning af Mälaren lätt kan uppkomma äfven utan detta extra tillskott från Hjelmaren. Som likväl hvar och en vet, har Mälarens utlopp mer och mer minskats; och det är vid sådant förhållande väl sent att väcka förslag om förökning af detsamma då en öfversvämning redan är för handen. Det synes mig således, som om motionärernes förslag väl vore värdt att bifallas. Härför talar ännu ett skäl, som motionären icke anfört, nemligen den vikt, som detta utlopp genom Hammarby och Järla sjöarne skulle hafva för Stockholms stad. Utskottet har för sin del ansett motionärernes framställning förtjena uppmärksamhet, ehuru Utskottet icke velat till densamma tillstyrka bifall. Utskottet har vidare ansett någon anhållan i detta afseende från Riksdagens sida icke vara behöflig och i följd deraf icke heller lämplig, enär Kongl. Maj:t, om han dertill finner skäl, äfven utan framställning från Riksdagen, lärer, på anhållan af Sina Befallningshafvande, hushållningssällskap eller andra vederbörande myndigheter eller och enskilda personer förordna om den ifrågasatta undersökningens verkställande genom vederbörande embetsmyndighet. Hvad först beträffar Konungens Befallningshafvande, tillåter jag mig erinra derom, att, då Kongl. Maj:t befallde Sina Befallningshafvande i Stockholms, Upsala, Westerås och Nyköpings län att höra Mälarens strandbefolkning rörande Hjelmaresänkingsfrågan, yrkade dessa strandegare, att icke något större tillflöde till Mälaren skulle beredas, förr än utloppet från Mälaren jemväl blifvit ökad. Detta uttalande ansågo samtliga Konungens Befallningshafvande i de olika länen vara förtjent af det största beaktande och framhöllo i ett utlåtande år 1875 lämpligheten af att vattenståndet i Mälaren, oafsedt denna tillökning från Hjelmaren, reglerades. Konungens Befallningshafvande hafva således redan framhållit önskvärdheten af den åtgärd, motionärerne hafva föreslagit; men Kongl. Maj:t har dervid icke fäst något afseende. Kan man vid sådant förhållande antaga, att Kongl. Maj:t skall fästa mera afseende vid de framställningar i denna fråga, som kunna komma från hushållningssällskapen eller enskilda personer? Hvilka de "öfrige vederbörande myndigheter" äro, som skulle komma att yttra sig i denna fråga, har Utskottet icke antydtt; men det lärer väl icke kunna menas någon annan än Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen. Men denna styrelse har ju euständigt förklarar, att Hjelmares sänkning icke kan komma att utöfva någon inverkan på vattenhöjden i Mälaren, och det är sålunda otänkbart, att en dylik framställning skulle kunna väntas från nämnda myndighet.

Utskottet har för sitt afstyrkande haft ännu ett skäl, eller att

det för ändamålets vinnande erforderliga beloppet antages skola kunna på enskild väg åstadkommas. Deri kan Utskottet visserligen till en del hafva rätt, men jag ber härvidlag få erinra, att Kronan sjelf besitter mycket stora domäner vid Mälarens stränder, i synnerhet i Westmanland, hvilka domäner således beröras af denna fråga, men hvilka i nyssnämnda fall icke skulle komma att bidraga till det ifrågakomma ändamålet. Härtill kommer, att sedan staten beviljat anslag till Hjelmarens sänkning, staten iklädt sig en moralisk förpligtelse att tillse, det Mälarens strandegare genom samma företag icke lida någon skada.

På de skäl, jag nu haft äran anföra, hemställer jag om anslag å Stats-Utskottets utlåtande och bifall till motionärernes förslag.

Herr Fredricson: I likhet med hvad förhållandet i allmänhet plägar vara, får väl ätven jag hålla ett så kalladt liktal öfver min motion. Det förefaller mig då först och främst besynnerligt, att, då Utskottet i sin motivering börjar med att yttra sig på följande sätt: "ehuru Utskottet finner det af motionärerne afsedda syfte förtjena uppmärksamhet", Utskottet det oaktadt i den följande raden af sitt utlåtande förklarar sig "icke kunna tillstyrka Riksdagen att bifalla det i motionerna gjorda yrkande," och icke heller anser någon Riksdagens anhållan i förevarande afseende vara behöflig. Jo, mine Herrar, en sådan åtgärd är behöflig. För den, som något känner till trakterna utefter Mälarestränderna och vet, hvilka förluster under sistförflutna år drabbat enskilda strandegare deromkring, måste behovet af en sådan åtgärd vara fullkomligt klart. Så t. ex. har jag mig bekant en person, hvars förlust genom öfversvämning af synerätten uppskattades till icke mindre än 32,000 kronor; för en annan, som hade en mindre egendom, värderades skadan af synerätten till 18,000 kronor. Dessa förluster drabba nu endast två personer; till huru stort belopp skola de då icke uppgå för *alla*, som hafva sin jord liggande utefter hela sträckan af Mälarens stränder — helt visst till flera millioner! Jag tror således, att det är alldeles nödvändigt, att ett större aflopp beredes från Mälaren.

Utskottet säger vidare att en dylik anhållan från Riksdagens sida i följd deraf icke heller skulle vara lämplig. Utskottet plägar just icke vara så kinkigt att bevilja anslag, då fråga är om att aftappa småsjöar; jag missunnar visserligen icke dem denna välvilja, men här nekar Utskottet att lemna något bidrag till skydd för redan fruktbara och torrlagda marker. Jag yrkar därför afslag å Utskottets förslag och bifall till motionerna.

Herr Ljunggren: I afseende på den föreliggande frågan ber jag att till en början få nämna att, enligt hvad jag tror mig med mycken säkerhet veta, ärendet inom kort, oberoende af det föreliggande skrifvelseförslaget torde blifva föremål för Kongl. Maj:ts prötning.

Mot den föreslagna undersökningen har jag ingenting att invända, helst densamma möjligen kunde leda till sakens förtyd-

Ang. undersökning för åstadkommande af nytt utlopp för Mälarens vatten.
(Forts.)

Ang. undersökning för åstadkommande af nytt utlopp för Mälarens vatten.
(Forts.)

ligande. Men om Kammaren bifaller detta skrifvelseförslag, vill jag fästa uppmärksamheten på nödvändigheten af att äfven undersöka, huruvida icke jemväl sunden vid Qvicksund och Stäket borde utvidgas. Ty efter utvidgande af endast Mälarens utlopp vid Stockholm, utan att samtidigt de båda omnämnda sunden äfven grundligt blefve uppressade, skulle vid lågt vattenstånd i Saltjön inträffa det förhållande, att all segelfart genom Qvicksund och Stäks-sundet omöjliggjordes. Mälarebassinen mellan Stockholm och de båda sunden skulle nämligen då fortare sjunka än hvad blefve händelsen bortom dessa sund. Härigenom skulle strömmen i dessa meromnämnda sund ökas så starkt, att segelfarten genom dem gjordes omöjlig.

Emellertid har jag intet särskildt yrkande att framställa.

Herr Linder: Jag ber att få instämma med dem, som yrkat afslag å Utskottets hemställan och bifall till motionärernes förslag. Både rättvisa och billighet tala därför. Det är nemligen en känd sak, att Stockholms stad sedan några år tillbaka lidit af en lusta att fylla igen vikar och täppa utlopp till Mälaren, hvarigenom en betydlig förträngning af afloppsareorna uppkommit. Detta åter har gjort, att Mälarens vatten vid flod betydligt stigit och dervid öfversvämmat den invid stränderna lågt belägna marken till icke ringa nackdel för egarne och innehafvarne af den derintill belägna jorden. Nu är förhållandet äfven det, att jemväl Riksdagen lemnat bidrag till ökande af vattenståndet i Mälaren i så måtto, som Riksdagens sistlidne år fattade beslut om beviljande af statsanslag åt strandegare vid Hjelmaren och Qvismaren för dessa sjöars sänkning afser åstadkommande af bredare och djupare aflopp till Mälaren. Och enligt fullt sakkunnig persons utsago skall genom denna åtgärd Mälarens vattenytta vid vissa tillfällen komma att betydligt höjas. När nu, såsom jag redan tagit mig friheten att nämna, Riksdagen medelst frikostiga bidrag medverkat till att höja Mälarens vatten till skada för dertill angränsande trakter, så synes mig å andra sidan all rimlighet tala för, att Riksdagen nu visade benägenhet för att hjälpa de personer, som häraf lida förlust, till erhållande åtminstone af en undersökning, huruvida det vore möjligt att få vattenståndet något lägre genom åstadkommande af ett nytt och tillfyllesgörande utlopp för Mälarens vatten. Det har därför förvänat mig, att Stats-Utskottet icke vid närmare betraktande af saken velat tillstyrka motionerna, och detta så mycket mer som Utskottet i sin motivering "finner det af motionärerne afsedda syfte förtjena uppmärksamhet".

För min del yrkar jag, såsom jag redan nämnt, afslag å Utskottets hemställan och bifall till motionärernes förslag.

Herr Gustaf Jonsson: Utskottet har visst icke förbisett det berättigade uti motionärernes önskingar; men Utskottet har emellertid ansett, att det af dem åsyftade målet kunnat vinnas på annan väg nemligen på initiativ af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, hushållningssällskap eller andra vederbörande myndig-

heter. Och om en dylik framställning inkommer till Kongl. Maj:t, så läser han nog icke underlåta att förordna, det genom Styrelsens för allmänna väg- och vattenbyggnader försorg undersökning om förhållandet åstadkommes, samt, om klagomålen befinnas grundade, vidtaga för deras afhjelpande erforderliga åtgärder. Af sådan anledning har Utskottet icke heller ansett det begärda anslaget af 10,000 kronor för bekostande af undersökning m. m. nu erforderligt; enär ett anslag för dylika ändamål är af Riksdagen beviljadt och staldt till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande, nemligen expensmedel.

Ang. undersökning för åstadkommande af nytt utlopp för Mälarens vatten.
(Forts.)

För min del anser jag det ännu vara för tidigt yttra något omdöme, att den beslutna sänkningen af sjöarne Hjelmaren och Qvismaren skall föranleda Mälarestränderna en större öfversvämning, utan i den mån den kommer att verkställas, kan det möjligen bidraga till ökande af motionärerens öfverklagade förhållande.

Jag tror således, att Utskottet på ganska goda skäl afstyrkt bifall till motionerna och jag anhåller derföre att Kammaren måtte godkänna detta Utskottets förslag.

Herr Rubenson: Jag vill visst icke bestrida, att, på sätt den förste talaren anført, skäl förefinnas att med anledning af beslutet om Hjelmarens och Qvismarens sänkning vidtaga åtminstone förberedande åtgärder för att åstadkomma ett ökad utlopp för Mälarens vatten med anledning af det tillflöde, som möjligen kan blifva en följd af denna sänkning. Deremot kan jag icke föreställa mig vare sig att, såsom motionärerne ansett, detta ökade aflopp lämpligen beredes genom att vid Hammarby sjö öppna en ny väg för vattnet. Icke heller kan jag medgifva, att, på sätt den förste talaren antydde, det för närvarande eller ens på lång tid kan anses ligga i Stockholms stads intresse att på den vägen få det öfverflödiga Mälare-vattnet ut i Saltsjön; ty just på den plats, der detta nya utlopp skulle åstadkommas, eger staden ett etablissement, som kostat mer än tre millioner kronor, nemligen stadens vattenledning, och dessa penningar skulle vara till en god del bortkastade, om ett nytt utlopp för Mälaren öppnades på denna plats. Deremot anser jag, att detta ökade utlopp bör åstadkommas genom en ytterligare betydlig utvidgning af den norra strömgrenen. Beredande af ett förbättradt utlopp vid denna punkt är en angelägenhet, i hvilken Mälaredalens och Stockholms stads intressen enligt mitt förmenande sammanfalla, och jag antager, att Stockholms stad icke skall befinnas ovillig att i sin mån bidraga till kostnaden för en dylik åtgärd, isynnerhet som staden under vissa vilkor förbundit sig till ett sådant deltagande.

Af hvad jag sålunda redan anført, följer, att jag icke för min del kan understödja motionärerens hemställan utan önskar bifall till betänkandet.

Med anledning af yttranden, som under diskussionen blifvit från tvenne håll, nemligen af Herrar Fredricson och Linder,

Ang. undersökning för åstadkommande af nytt utlopp för Mälarens vatten.
(Forts.)

fälda derom, att Mälarens utlopp blifvit genom för Stockholms stads räkning på senare åren verkställda arbeten betydligt förträngdt, anser jag mig derjemte såsom representant för Stockholm skyldig att med några ord vederlägga detta påstående, hvilket är ett helt och hållet löst tal och ingalunda grundadt på några fakta utan endast på ett allmänt föreställningssätt. Emot denna föreställning ber jag att få åberopa några yttranden af en fullt sakkunnig person, som bäst bör kunna bedöma förhållandet, nemligen Stockholms stads nuvarande byggnadschef. Anledningen till dennes uttalande i frågan är en af Grefve E. Sparre och en annan strandegare vid Mälaren till Kongl. Maj:ts inlemnad hemställdan angående vidtagande af åtgärder för beredande af vidgadt aflopp för Mälarens flodvatten. Denna hemställdan har af Kongl. Maj:ts remitterats till Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader, som i sin ordning öfverlemnadt handlingarne till Öfverståthållare-embetet i Stockholm, med begäran att stadens drätsel-nämnd måtte inkomma med yttrande i frågan, hvarefter drätsel-nämnden ålagt byggnadschefen att härom afgifva tjenstememorial. Ur detta i dessa dagar afgifna memorial, hvilket är allt för långt att här ordagrant uppläsa, anhåller jag emellertid att få anföra några data. Byggnadschefen upplyser deruti till en början, att, då enligt en år 1773 med stor noggrannhet uppgjord karta, som fullständigt visade anordningarne i såväl Norr- som Söderström vid denna tid, Mälarens utloppsarea vid 16,33 fots vattenstånd öfver nuvarande slusströskel var sammanlagt 2,119 kvadrat-fot, den nuvarande sammanlagda utloppsarean vid samma vattenstånd är 2.356 kvadrat-fot. Häraf framgår således, att sedan år 1773 Mälarens utloppsarea blifvit ökad med 237 kvadrat-fot. Med anledning af detta resultat af jmförelsen yttrar byggnadschefen följande: "Häraf visar sig, att, oaktadt å planritningar kan synas, som om på flera ställen stora inkräkningar af utloppen egt rum, dessa blifvit genom upprensningar och fördjupningar till sektionareorna ökade, och då vidare tages i betraktande, att vid slutet af förra århundradet vattnets fria lopp hindrades af flera pålbryggor och vattenverk, hvilka samtliga blifvit borttagna, finner man, att under det sista århundradet utloppen blifvit så reglerade, att Mälarens öfversvämningar hädanefter torde komma att snarare minskas än ökas."

Sedermera framhåller byggnadschefen några särskilda fakta med hänsyn till de arbeten staden vidtagit vid Mälarens utlopp och hvilka arbeten flera gånger förut liksom äfven nu åberopats såsom bevis derpå, att staden minskat dessa utlopp. Så t. ex. yttrar han sig först om slussbyggnaden och anför dervid, hurusom man genom detta arbete visserligen tillstängde en sektionarearea af 544 kvadrat-fot, men att denna förlust mer än ersattes, bland annat derigenom, att södra grenen af Norrström upprensades. Genom de vidtagna åtgärderna skaffades en ny sektionarearea af 632 kvadrat-fot, hvadan denna area genom slussbyggnaden, i stället för att minskas, ökades med 88 kvadrat-fot. Man kan

således icke åberopa denna byggnad såsom skäl för att Stockholms stad minskat Mälarens utlopp.

Vidare visar byggnadschefen, att icke heller, såsom man påstått, vid ombyggnad af stödjemuren mot Strömgatan någon inkräkning på Mälarens aflopp gjorts. Ty visserligen blef af särskilda skäl — nemligen för att icke skada de närmast intill belägna husen — stödjemuren utflyttad 4 fot, men denna minskning i utloppet ersattes dels genom upprensning i strömmen och dels genom borttagande af den midt för Drottninggatans mynning 15 fot i strömmen utspringande trappan.

Hvad åter angår brobyggnaden emellan Riddarhusgränden och Tegelbacken, hvilket arbete jemväl framhållits såsom förorsakande minskning i Mälarens aflopp, så ber jag att få meddela hvad byggnadschefen härom yttrar. Han säger, att vid en sektion, tagen vid östra sidan af bron vid lägsta vattenstånd totala arean utgör 7,930,2 kvadrat-fot, då sammanlagda arean af norra och södra grenen vid samma vattenstånd endast utgör 1,427 kvadrat-fot; och han tillägger derefter: "Något hinder för vattnets fria lopp kan således ej här uppstå, hvilket ock visade sig vid förflidet års vårflod, då ej något nämbart fall kunde förmärkas vid denna bro, oaktadt de ställningspålar, som för bron uppsättande voro nedsatta, förminskade sektionens arean mellan bropelarne".

Efter att hafva åberopat det faktum, att Mälarens medelvattenyta under årens lopp allt mera nedgått, omnämner byggnadschefen slutligen i sitt utlåtande ett förhållande, som är ganska märkligt och särskildt för denna frågas bedömande af största vikt. Han upplyser nemligen om det förhållande, att, som Mälarens höga flöden icke ofta utan med många års mellanrum återkomma, det inträffar, att strandegarne emellan dessa stora flöden utvidga sina odlingar allt närmare sjön, glömmade det sista flödet, och att således, då ett stort flöde åter eger rum, det träffar icke gamla odlingar utan dessa nytillkomna. Att man för dessa genom flödena orsakade stora förlusterna gerna skyller på andras åtgöranden, är en vanlig och menisklig sak, men icke tror jag derföre att dessa beskyllningar äro rättvisa; utan verkliga förhållandet är, att strandegarne hafva ingen annan än sig sjelfva att skylla. helt enkelt derföre att de utsträckt sina odlingar så långt, att dessa måste blifva utsatta för flödena, sådana de sedan äldre tider tillbaka egt rum.

För öfrigt ber jag att få i likhet med en föregående talare fästa uppmärksamheten derpå, att denna fråga icke är så enkel och lätt löst, som man kanske föreställer sig. Det finnes nemligen andra berättigade intressen än strandegarnes, som måste medtagas i beräkningen. Det finnes t. ex. sjöfartens intresse. Det går icke an, att helt enkelt vidga Mälarens utlopp, ty derigenom blefve strömmen tidtals på några ställen i Mälaren så ökad, att sjöfarten blefve omöjlig. Det är också derföre byggnadschefen slutar sitt utlåtande med förslag om utvidgande af Norrströms norra gren och vidtagande af sådana åtgärder, som tjena till att minska flodvattenhöjden, utan att lågvattenytan derigenom

Ang. undersökning för åstadkommande af nytt utlopp för Mälarens vatten.
(Forts.)

Ang. underrättelse för ästadkommande af nytt utlopp för Mälarens vatten. sänkes, på det ett sådant hinder för sjöfarten och andra olägenheter icke må uppstå.

Som jag förut sagt, kan jag icke för närvarande, sådan frågan nu föreligger, annat än yrka bifall till Stats-Utskottets förslag.

(Forts.)

Friherre Nordenfalk: Jag vill icke förlänga diskussionen i en fråga, som jag tror icke för närvarande kunna föras till något resultat, men jag anser mig dock skyldig att vitsorda, att äfven bland Mälarens strandegare inom Södermanland den åsigten är allmän, att en reglering af vattenståndet i Mälaren är absolut nödvändig, detta oafsedt frågan, om Hjelmarens och Qvismarens sänkning kan föranleda några olägenheter för Mälarens strandegare. Det synes mig klart, att, då förändringar i afseende på utloppet egt rum, är blott den omständigheten, att vattnet dervid i sitt aflopp förhindrats, tillräcklig att förklara det de höga vattenstånden allt oftare och oftare återkomma.

Jag ber dessutom få tillägga, att enligt min åsigt staten, staden och strandegarne, hvilka alla tre äro intresserade af att en reglering sker, borde alla tre dertill bidra.

Jag gör nu intet yrkande, men för den händelse det blifver votering, kommer jag att rösta för motionen. Jag tror emellertid icke, att denna fråga kan falla, hvilken utgång den nu må få.

Herr E. G. Boström: Herr Rubenson tyckes hafva uppfattat saken så, som skulle motionen vara ett anfall mot Stockholms stad. För min del har jag icke kunnat uppfatta densamma annat än som en önskan af strandegarne i Mälaredalen att få en för dem vigtig fråga utredd. Herr Rubenson har med siffror styrkt, att Mälarens utlopp icke under 100 år minskats. Jag förutsätter nemligen, att byggnadschefens siffror äro rigtige. Vi veta dock alla, att Mälarens utlopp minskats på bredden, om det ock ökats på djupet. Man kan dock sätta i fråga, om en minskning i bredden alltid motsvaras af en lika tillökning på djupet. Om jag t. ex. har en kanal, som är nio fot bred och en fot djup, och en annan, som är tre fot bred och tre fot djup, så är ju sektionsarean i båda fallen lika, men jag tror erfarenheten visar, att vattnet af-rinner fortare genom det förra än genom det senare afloppet.

Det synes mig icke från Herr Rubensons ståndpunkt sedt vara något skäl att motsätta sig saken, ty frågan är af intresse såväl för Stockholms stad som öfrige strandegare vid Mälaren.

Herr Rubenson sade vidare, att Mälarens strandegare hafva odlat för långt ut, och att detta skulle vara orsaken till, att deras odlade egor öfversvämmades, och att de fingo finna sig deri. Om de odlat och torrlagt jord, hafva de icke gjort annat än alla andra jordegare göra, och på denna grund kan väl deras anspråk på vattenreglering ej anses oberättigad.

Herr Rubenson yttrade slutligen, att det väl finnes andra intressen än landbrukets att här beakta, såsom t. ex. sjöfartens. Jag har aldrig satt i fråga, att saken endast skulle ses från jordbrukarnes synpunkt. Mig veterligen har ej heller ifrågasatts, att

saken skulle ses från en så inskränkt synpunkt, utan skall naturligen afse sjöfartens så väl som jordbrukets intressen, och icke allenast sjöfarten i nedra delen af Mälaren utan äfven ofvanför Qvicksund och Stäket. — Jag vågar vidhålla mitt yrkande om afslag.

Ang. undersökning för åstadkommande af nytt utlopp för Mälarens vatten.
(Forts.)

Herr Fredricson: Jag ber endast att få tillägga ett par ord till hvad jag förut yttrat. Jag vill icke nu bestrida riktigheten af de utaf Herr Rubenson uppgifna siffror, men alla, som känna till förhållandena, veta att utloppet af Mälaren på senare tiden förminskats, och att de öfversvämningar, som häraf föranledts, årligen tillskynda strandegarne stora skador. Detta torde icke heller kunna försvaras, derföre att, på sätt Herr Rubenson nämnde, strandegarne på senare tider utsträckt sina odlingar närmare stranden, ty i det fallet hafva Mälarens strandegare icke gjort annat än andra strandegare göra. Till förekommande af dessa värflöden finnes intet annat medel än utvidgandet af utloppet; och jag fortsätter alltså mitt yrkande om afslag å Utskottets hemställan och bifall till vår motion.

Herr Hörnfeldt: Jag skall icke inlåta mig i någon tvist derom, huruvida Mälarens vatten gjort någon skada på intill det samma liggande egor, emedan jag icke känner till förhållandet, men hvad jag känner till är, att sådan denna fråga nu förelegat Stats-Utskottet och Riksdagen, skulle det varit ganska svårt att lemna sitt bifall till motionärernes förslag. Jag föreställer mig, att, då till Kongl. Maj:ts disposition äro ställda medel för att göra sådana undersökningar, som den hvarom här är fråga, man kan ingå till Kongl. Maj:t och begära en sådan undersökning som motionärerne föreslagit. Jag ber att få fästa Herrarnes uppmärksamhet derpå, att en sådan undersökning verkstälts redan förut utan att leda till något önskligt resultat, och jag skulle förundra mig mycket, om, derest Riksdagen nu ansloge medel till en ny undersökning, man då komme till ett bättre resultat, än när en sådan undersökning företogs på föranstaltande af enskilda personer.

Herr domprosten Linder sökte äfven att göra oss uppmärksamma derpå, att Riksdagen bidragit till att vattenståndet i Mälaren skulle ökas, derigenom att Riksdagen beviljat anslag till Hjelmarens och Qvismarens sänkning. Men detta anslag utgår, om jag minnes rätt, icke förr än år 1879 och jag vet icke, om några gräfningar ännu äro vidtagna, så att Mälarens vatten derigenom kunnat stiga, och jag vet icke heller om Riksdagen i detta fall skulle stå i större förbindelse än en enskild person. Ty om en enskild person lemnat ett lån till en vattenaftappning och skada uppstod på den enes eller andres egor, vet jag icke om man hade någon juridisk grund att vända sig med ersättningsyrkande till den, som gifvit lånet, och staten lär väl icke stå i större förbindelse än den enskilde. Såsom frågan nu står, tror jag, att Riksdagen bör lemna bifall till Utskottets förslag, hvilket jag äfven yrkar.

Ang. under-
sökning för
åstadkom-
mande af
nytt utlopp
för Mälarens
vatten.
(Forts.)

Herr Helander: I den händelse att man inom Kammaren skulle hafva fäst på någon vigt vid den uppgift, som nyss lemnades derom, att i följd af Hjelmarens sänkning, vattenståndet i Mälaren kommer att höjas, så anser jag mig böra uttala min åsigt derom, att något dylikt icke är att befara. Endast under tiden af sjelfva sänkingsarbetet skulle sådant kunna inträffa, derest man icke iakttager nödiga försigtighetsmått, men som jag icke kan förut-sätta en dylik underlåtenhet, så kan jag icke heller medgifva, att Hjelmaresänkningen blir menlig för strandegarne kring Mälaren. Härom har jag under diskussionen om statsanslag för reglering af Hjelmarens vattenhöjd under sistlidne riksdag mig närmare yttrat, hvarföre jag nu ej finner lämpligt att utförligare inlåta mig deruppå. Det må jag dock tillägga, att, som vid Hjelmarens utlopp en regleringsdam skulle anbringas under ständig tillsyn, så är, enligt min mening, all anledning för handen till det antagande, att Mälarens strandegare, efter det Hjelmaresänkningen blifvit fullbordad, mindre än tillföre skola få anledning till klagomål öfver högt vattenstånd, för så vidt det från Hjelmaren tillflödande vattnet dertill varit vållande. Att Riksdagen, till följd deraf att allmänt understöd blifvit lemnadt för Hjelmarens sänkning, nu skulle hafva någon förpligtelse att mellankomma, för att söka minska vattenmängden i Mälaren, det kan jag således ej erkänna. Det brukar vara vanligt vid sjösänkingsföretag, att strandegarne, hvilka hafva fördel af sänkningen, föranstalta och bekosta erforderlig undersökning om möjligheten af och sättet för sänkningens utförande; och jag kan alltså ej finna att annorlunda här bör vara förhållandet. En annan sak är det, om företaget sedermera be-finnes medföra ett stort allmänt gagn, men antagligen icke kan komma till stånd förmedelst strandegarnes egna krafter, utan att staten träder emellan. Må man då försöka om Riksdagen kan och vill för ändamålet göra någon uppoffring. På frågans när-varande ståndpunkt kan jag ej finna att Riksdagen har med sa-ken att skaffa, hvarföre jag påyrkar bifall till Stats-Utskottets utlåtande.

I detta yttrande instämde Herr *C. F. Toll*.

Öfverläggningen förklarades slutad. I öfverensstämmelse med de yrkanden, som blifvit framställda, gaf Herr Talmannen propositioner såväl på bifall till Utskottets hemställan som ock på afslag derå och bifall i stället till motionärernes förslag; och fann Herr Talmannen svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den förra meningen. Votering blef emellertid begärd och företogs enligt en nu uppsatt och af Kammaren godkänd, så lydande om-röstningsproposition:

“Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i utlåtandet N:o 31 röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren med afslag å Utskottets hemställan, bifallit ifrågavarande motionerna.“

Röstsedlarne sammanräknades och visade 121 ja mot 19 nej; hvadan Utskottets hemställan bifallits.

§ 6.

Föredrogs Lag-Utskottets Utlåtande N:o 13, i anledning af väckt motion om ändring af 12 kap. 2 § samt 17 kap. 3 § Rättegångsbalken. Om ändring af Rättegångsbalkens 12 kap. 2 § och 17 kap. 3 §.

Uti nämnda motion, hvilken afgifvits inom Andra Kammaren af Herr *P. Näsman* och hvori Herr *P. Engman* instämt (motionen N:o 126), var ett så lydande förslag framlagdt: "att Riksdagen måtte för sin del besluta den ändring uti 12 kap. 2 § Rättegångsbalken, att part, som förfallolöst uteblifver från underrätt, skall därför dömas till böter från 10 till 50 kronor, samt att vittne, som likaledes förfallolöst uteblifver från underrätt, må med ändring af 17 kap. 3 § Rättegångsbalken dömas till böter från 5 till 25 kronor."

Utskottet hade tillstyrkt:

att den ifrågavarande motionen icke måtte af Riksdagen bifallas.

Enligt anteckning å utlåtandet, hade reservationer mot det samma inom Utskottet anmälts dels af Herr *Ribbing* och dels af Herr *Torpadie*; gällande den sistnämndes reservation endast den af Utskottet använda motivering.

Sedan Utskottets hemställan blifvit uppläst, yttrade

Herr *Näsman*: Oaktadt jag vid det förhållande, att Lag-Utskottet nästan enhälligt afstyrkt bifall till min föreliggande motion, icke kan hafva stor förhoppning att nu vinna någon framgång åt mitt förslag, anhåller jag likväl att få yttra några ord. Jag anser då först, att de motiv Utskottet anför för sitt afstyrkande af motionen, ej stå i full konsekvens till hvarandra, när Utskottet säger å sidan 1 af sitt utlåtande följande: "Visserligen måste medgifvas, att lagens ifrågavarande bötesbestämmelser i allmänhet icke äro nog verksamma att förmå tredskande eller försumliga parter och vittnen att hörsamma rättens kallelser, men de i sådant hänseende stadgade bötesbelopp stå i ett afmätt förhållande till dem, som i Rättegångsbalkens öfriga delar äro uttagna, och kunna följaktligen icke höjas utan den konsekvens, som af lagstiftaren oundgängligen fordras", eller det vill med andra ord säga, att Utskottet ej anser någon paragraf utaf Rättegångsbalken kunna ändras, utan genom en omarbetning eller revision af densamma i sin helhet.

Om ändring
af Rättegångsbalkens
12 kap. 2 § och
17 kap. 3 §.
(Forts.)

Jag ber då om ursäkt, för det jag vågar hysa en motsatt åsigt, än det ärade Lag-Utskottet. Mig synes, som att det skulle låta sig göra, eller vore lika verkställbart att kunna företaga partiella förändringar i denna balk, när det anses och erkännes vara af behofvet påkalladt, som det kan försiggå i hvilken annan del som helst af den allmänna lagen i öfrigt.

Men deremot på sidan 2 af betänkandet anser Utskottet slutligen som nästan allt vore väl bestämdt i det fallet, när det säger: "Då kärande parts uteblifvande medför den påföljd, att stämningen förfaller och svaranden njuter ersättning för sin inställelse; synes bötesansvaret för sådan part icke böra höjas. Hvad angår svarande parter, hvilkas tredska och försumlighet företrädesvis behöfva motverkas, torde böra uppmärksammas, att tvistemål, *der sådant ske kan*, må utan hinder af svarandens uteblifvande afgöras på de skäl käranden företer, hvarigenom svaranden har en kraftig anmaning att till bevakande af sin rätt sig inställa." Ja, mine Herrar, Utskottets resonnement tror jag ej heller i den delen håller streck. Det hörer väl mera till undantagen, att en part ej infinner sig i ett mål, deruti han är kärande. Lika sällsynt, om ej mera, tror jag det är, att en svarande part kan dömmas ohörd med undantag möjligen i skuldfordringsmål på en klar och löpande förbindelse. Med anledning af hvad jag nu haft äran anföra samt dessutom med åberopande af de motiv jag i min motion anført, tager jag mig friheten att yrka afslag å Lag-Utskottets betänkande och bifall till motionen.

Herr Torpadie: Den långa tid, som förflutit, sedan den af 1686 års lagkomité utarbetade, vanligen s. k. 1734 års lag började tillämpas, har naturligtvis medfört, att i följd af det ständigt fallande penningvärdet åtskilliga, att icke säga alla de böter, som ännu i dag i denna lag qvarstå, äro för låga; och att detta förhållande mången gång är hinderligt, faller alldeles af sig sjelft. Det är således alls icke att förvåna sig öfver, att de ärade motionärerne sökt erhålla ändring uti ifrågavarande två §§; och allra minst kan jag förvåna mig deröfver, som jag redan vid 1876 års riksdag, då en likartad motion framlades i Kammaren, tog mig dristigheten att uttala den åsigten, att den föreslagna förändringen kunde och borde genomföras. Jag hade då icke deltagit i Lag-Utskottets förhandlingar och talade fördenskull i frågan temligen oförberedt; men sedan jag denna gång öfvervarit dess behandling i Utskottet, skall jag bedja att få egna densamma en grundligare skärskådning.

Man har om 1734 års lag yttrat — och som jag tror med all rätt — att den i afseende å inre harmoni och konsekvens är ett mönster för lagar och dessa egenskaper skall den all tid bibehålla, oaktadt densamma i många andra hänseenden numera är antiqverad. Lag-Utskottet har i detta betänkande visat, huru synnerligen svårt, att icke säga omöjligt, det är att rubba eller ändra de i Rättegångsbalken i en eller annan paragraf stadgade böter, utan att derigenom på samma gång rubba konsekvensen. Utskottet har

anfört några exempel på, hvarthän det skulle leda om 2 § 12 kap. och 3 § 17 kap. Rättegångsbalken komme att undergå förändring på sätt motionärerne yrkat. Man skulle derigenom få högre böter t. ex. för vittne, som uteblifver vid underrätt, än för den, som försummar att inställa sig vid hofrätt, för hvilken senare försummelse är stadgad böter af fem daler, som skulle kvarstå. Man bör icke heller förbise, att stadgandet derom, att svarande part, som uteblifver från rådstufvurätt i skriftlig rättegång skall böta endast fyra daler, icke står i rimligt förhållande till de bötesbelopp, som motionärerne påyrkat för part, som förfallolöst uteblifver i de fall, hvarom 12 kap. 2 § Rättegångsbalken handlar. Härtill skulle måhända ytterligare kunna läggas något, som kunde visa, huru svårt det är att gå motionärernes önskan till mötes.

Om ändring af Rättegångsbalkens 12 kap. 2 § och 17 kap. 3 §.
(Forts.)

I 15 kap. 15 § Rättegångsbalken stadgas, att den part, som i stället för att genom laga fullmäktig låtit till underrätt inskicka dess skrifter, härtill använder öfvermage, tjänstedräng eller annan otjenlig person, skall i underrätt böta 5 daler, d. v. s. 2 kronor 50 öre. Så länge detta lagrum oförändradt kvarstår, så torde lätt inses, att det korrektiv, som motionären afsett att vinna genom den ifrågasatta förändringen i 12 kap. 2 § Rättegångsbalken, blir temligen illusoriskt, då ju en part sålunda i alla fall kan uteblifva från tinget och slippa från saken mot ringa böter genom att ditskicka ett otjenligt ombud. Detta har gjort, att jag ansett mig böra deltaga i det slut, hvartill Utskottet kommit, ehuru jag för min del icke kunnat gilla sista delen af Utskottets motivering, der Utskottet anser, att ett korrektiv i det syfte motionären önskar redan är till finnandes i det stadgande, att tvistemål, der sådant ske kan, må utan hinder af svarandens uteblifvande afgöras på de skäl käranden företer. Jag vidhåller i detta afseende den åsigt jag förut vid 1876 års riksdag i denna Kammare uttalade, den nemligen att i tillämpningen af detta lagrum utbildad sig en så bestämd praxis, från Ystad till Haparanda, att jag icke anser det kunna vara verksamt i andra mål än s. k. tredskomål, der svarandens närvaro icke är nödvändig.

En af mig högt aktad ledamot från Första Kammaren af Lag-Utskottet har reserverat sig mot utlåtandet och anser, så vidt jag fattat honom rätt, att Utskottet kunde hafva haft fog att, på grund af den föreliggande motionen ingå i en fullständig granskning af alla dermed i sammanhang stående §§ i Rättegångsbalken. För min del anser jag dock — och jag tror mig i detta fall uttala en åsigt, som temligen allmänt delas inom Utskottet — att det vore att gå väl långt, att på grund af den nu föreliggande motionen företaga ett så vidlyftigt arbete.

På grund af hvad jag nu anfört yrkar jag bifall till det föredragna utlåtandet.

Herr Thomasson: Jag skulle icke hafva begärt ordet, så vida jag vetat, att Lag-Utskottets vice ordförande redan anmält sig för att försvara Lag-Utskottets betänkande. Jag skall därför fatta mig mycket kort. De skäl, som föranledt mig att bi-

*Om ändring
af Rättegångsbalkens
12 kap. 2 § och
17 kap. 3 §.
(18orts.)*

träda Utskottets hemställan äro hufvudsakligen dels att den af Herr Näsman föreslagna förändringen efter min tanke icke skulle visa sig synnerligen verksam för åsyftade ändamålet, och dels att det inre förhållande, den proportion, som för närvarande finnes mellan bötesbeloppen i Rättegångsbalken, genom förändringen komme att rubbas på ett sätt, som måste leda till orimligheter. Lag-Utskottets vice ordförande har i detta fall anfört några exempel, till hvilka jag ber att få lägga ytterligare ett eller par. Enligt motionärens förslag skulle en uteblifven part kunna få böta ända till 50 och ett vittne ända till 25 kronor. Men om en domare själf uteblir från tinget och detta således får ligga nere, så är han icke underkastad högre böter än 15 kronor, för att icke tala om borgmästare och nämndemän, hvilka för uteblifvande från rådhus eller ting icke behöfva böta mera än 1 krona 50 öre; och uteblir en rådman, så anses denna förseelse kunna godtgöras med 1 krona. Jag behöfver icke vidare påpeka det orimliga förhållandet mellan dessa bötesbelopp och de af motionären föreslagna.

Jag nämnde, att jag icke heller trodde att förändringen skulle verka på det sätt motionären äfvensom herr Engman föreställt sig. Det är gifvet, att fördelen för en part, som af tredska afhåller sig från tinget, oftast är så stor, att han icke för att undgå äfven det högsta nu föreslagna bötesbelopp skall låta förmå sig till inställelse; och enahanda är förhållandet med vittnena, hvilka ju af en intresserad part gerns ersättas för de böter dem åläggas för uteblifvande från tinget.

Men jag hysar äfven en annan betänklighet mot det föreliggande förslaget, den nemligen att motionärens förslagit latitudinär straffbestämmelse. Latitudsystemet torde väl dock icke vara lämpligt i andra fall, än der förmildrande eller försvärande omständigheter föreligga till pröfning af domaren. Men då en part eller ett vittne uteblir från tinget, så är domaren alldeles i saknad af sådana omständigheter; han kan icke veta anledningen till deras uteblifvande och är sålunda i afseende på bestämmandet af bötesbeloppet hänvisad till det nakna sakförhållandet.

Af dessa skäl yrkar jag bifall till Utskottets afstyrkande hemställan.

Herr Engman: För alla dem, som ega någon kännedom om, huru det går till vid våra durrätter, torde det vara klart, att den lagförändring, motionären i detta fall föreslagit, hör till det nödvändigaste och nyttigaste, man i den vägen kan föreslå. Det är ytterst sällsynt, att part infinnar sig vid första rättegångstillfället. Man vet, att böterna för uteblifvande ej äro högre än 2 kronor. Har man då en liten resa att göra för att hinna till tingsstället, om det också ej är mera än en mil, så struntar man i de 2 kronorna, och blir hemma. Men i händelse man riskerade ett större belopp t. ex. 15 kronor i böter, kunde vederbörande möjligen förmås att ordentligare infinna sig. Derigenom skulle ofta årslänga dröjsmål i rättegångsväg undvikas. En förändring i bö-

tesbestämmelserna för uteblifvande är således högligen af behovet påkallad.

Då jag förra gången, eller vid 1876 års riksdag, väckte förslag i samma syfte, invände Lag-Utskottet, att ny Rättegångsordning vore under utarbetande i Lagberedningen och att vi skulle vänta, tilldess förslaget derom blefve färdigt. Ja — skola vi vänta till dess, då få vi vänta i denne kungens och ännu en kungs regerings-tid och kanske icke ändå få någon ny Rättegångsordning. Jag hoppas, att denna Kammare inser vigten af den lagförändring, jag föreslagit, så mycket hellre som Kammaren 1876 afslog Lag-Utskottets afstyrkande hemställan, i anledning af min då väckta motion i samma ämne, med 98 röster mot 40. Jag vågar hoppas, att Herrarne ej ändrat åsigt sedan dess och, ehuru bifall till motionen i denna Kammare ej skulle verka annorlunda än såsom en opinionsyttring, emedan Medkammaren redan godkänt Lag-Utskottets hemställan, så yrkar jag likväl afslag å betänkandet och bifall till min motion, just för att åstadkomma en opinionsyttring från denna Kammare.

(Om ändring af Rättegångsholthens 12 kap. 2 § och 17 kap. 3 §.)
(Forts.)

Herr Berg: Herr Grefve och Talman! Mine Herrar! Då den siste talarens motion vid 1876 års riksdag förevar, tog jag mig friheten att, i anledning deraf att Lag-Utskottet såsom motiv för sin hemställan, att motionen måtte afslås åberopat, att förslag till ny rättegångsordning var under utarbetande af Nya lagberedningen samt att vid sådant förhållande det ej syntes Utskottet lämpligt att göra den väckta frågan till föremål för särskild lagstiftningsåtgärd, påpeka, det en sådan omständighet icke borde utgöra hinder för de partiella ändringar i nu gällande rättegångsbalk, hvilka kunde anses af behovet påkallade. Jag var nemligen då och är fortfarande förvissad, att ett så vidtomfattande arbete, som uppgörandet af en helt och hållet ny rättegångsordning, icke kan med bästa vilja af lagberedningen medhinnas inom någon kort tid och jag befarar äfven, att, när en gång ett sådant förslag blir framlagdt, det ytterligare skall åtgå en ganska lång tid, innan alla de olika meningar, hvilka i fråga om lämpligaste rättegångssättet kunna uppstå, hinna att sammanjemkas och lagförslaget slutligen blir antaget. Jag vill således nu liksom då högtidligen förklara, det den omständigheten, att förslag till ny rättegångsordning är att framdeles förvänta, ej bör i någon mån anses såsom hinder för vidtagandet af partiella ändringar i den nu gällande. Men det oakadt kan jag icke instämma i motionärens föreliggande förslag. Lag-Utskottet har i betänkandet tydligen tillkännagifvit, att motionen i oförändradt skick icke gerna kan antagas. För min del medgifver jag, att bötesbestämmelserna i de af motionären påpekade fall för närvarande äro synnerligen låga, men af sådan anledning kan man icke gerna vidtaga förhöjning i böterna endast för parters och vittnens uteblifvande vid underrätt, under det böterna lemnas oförändrade för uteblifvande vid öfverrätt. Det kan ej vara ändamålsenligt att i lag stadga, det vittnes uteblifvande från underrätt skall beläggas med böter

Om ändring af Rättegångsbalkens 12 kap. 2 § och 17 kap. 3 §. (Forts.) från 5 till 25 kronor, under det enahanda förseelse vid öfverrätt endast straffas med 5 daler, eller 2 kronor 50 öre i böter. Jag tror således, att, om en förändring i det af motionären afsedda syfte skulle vidtagas, åtgärden borde blifva något mera omfattande och ej inskränkas till de två fall, som motionären framhållit.

Vidare torde det icke vara lämpligt att stadga latitud i bötesbestämmelsen för uteblifvande vid underrätt, då sådan ej finnes i öfverrätt eller att i allmänhet använda latitudsystemet i fråga om parts eller vittnens uteblifvande. Förra gången, denna fråga förekom i Kammaren, tog jag mig derjemte friheten uttala min åsigt, att en ringa förhöjning i bötesbeloppen i sjelfva verket utgör ett ganska litet korrektiv mot uteblifvande. För att, såvidt möjligt, tvinga parter och vittnen att iakttaga inställelse fordras helt andra bestämmelser. Hvad angår part, torde den verksamaste åtgärden bestå deri, att målet prövas utan afseende på svarandens uteblifvande och att dom afkunnas utan att parten höres. Med afseende på vittnes uteblifvande kunde stadgas, att han bör dömas att ersätta den kostnad och skada hans uteblifvande vållat. Men att vidtaga ändringar i sådan rigtning, kan naturligtvis icke nu ifrågakomma.

Då Första Kammaren redan godkänt Lag-Utskottets betänkande, så att en återremiss ej kan till något tjena, synes således ingenting annat nu kunna göras i denna Kammar med anledning af den väckta motionen än att bifalla Utskottets förslag, hvarom jag framställer yrkande.

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen framställde propositioner såväl på bifall till Utskottets förslag, som på yrkandet att, med afslag å nämnda förslag, motionärens framställning måtte bifallas; och som den förra af dessa propositioner besvarades med öfvervägande ja, hade alltså Utskottets hemställan blifvit af Kammar bifallen.

§ 7.

Om ändring af 17 kap. 4 § Rättegångsbalken. Föredrogs Lag-Utskottets utlåtande N:o 14, i anledning af väckt motion om förändrad lydelse af 17 kap. 4 § Rättegångsbalken.

Herr *L. Torpadie* hade i sin motion N:o 57 för sagda lagrum föreslagit följande förändrade lydelse:

“Är något vittne fjerran, eller kan det för annan laga orsak ej komma till den domstol, der det nämndt och godkänt är; då skall i tvistemål och de brottmål, der genom laga ombudsman svaras må, vittnet, i begge parternas eller deras ombudsmäns närvaro, höras inför närmaste rätt, der det vistas, i staden eller å landet, allt som det snarast ske kan. Är vittne sjukt; varde då hemma afhördt“.

Utskottet hade hemställt:

att berörda motion icke måtte af Riksdagen bifallas.

I anledning af denna hemställan yttrade

*Om ändring
af 17 kap. 4 §
Rättegångs-
balken.
(Forts.)*

Herr Torpadie, hvilken inom Utskottet reserverat sig mot samma hemställan: Jag skulle icke hafva öppnat mina läppar till den sedvanliga parentationen öfver en förolyckad motion, derest jag kunnat öfverensstämma med Utskottet i den motivering, som ligger till grund för dess afstyrkande. Hade Utskottet nöjt sig med att säga, såsom det gjort i början, att Utskottet "hvarken af det sålunda till ändring förordade eller något annat allmänna lagens stadgande finner hinder möta att äfven uti mindre brottmål, der det pröfvas lämpligt, låta vittnesförhör hållas vid annan domstol, än den, der målet är anhängigt", skulle jag hafva varit fullt belåten, ty jag hade dermed till en stor del vunnit hvad jag med min motion åsyftat. Men då Utskottet synes liksom ångra sig och, oaktadt det i början medgifvit att lagparagrafen i fråga enligt dess nuvarande ordalydelse eger allmän giltighet, för såväl brottmål som civilmål, straxt derefter förklarar, att "en dylik åtgärd", eller vittnens hörande vid annan domstol än der målet är anhängigt, synes "endast undantagsvis böra vidtagas", så kan jag icke underlåta att påpeka, hurusom, enligt min uppfattning åtminstone, lagstadgandet är ganska tydligt deri, att vittne, derest det bor fjerran eller för annan laga orsak ej kan komma till den domstol "der det nämndt och godkänt är", *skall* vid annan domstol höras. Och detta måtte väl då gälla i alla mål? Således synes mellan mig och Utskottet ingen synnerlig divergens råda. Jag har i mitt förslag endast uttalat en önskan, att detta lagstadgande måtte göras så tydligt, att ingen villrådighet i tillämpningen må kunna ega rum.

Utskottet har ansett något hinder icke i lagstadgandet förefinnas för en sådan tillämpning. I sjelfva verket hafva sålunda Utskottet och jag kommit till samma slutsats, fastän på olika vägar. Utskottet har tänkt på parterna, jag på de långväga vittnena.

Emellertid då Första Kammaren redan bifallit Utskottets betänkande och jag, som sagdt, ändå anser mig hafva vunnit *något*, så skall jag icke drista mig att yrka bifall till min motion, utan inskränker mig till hvad jag nu yttrat.

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 8.

Föredrogs och biföllos Lag-Utskottets utlåtanden:

No 15, i anledning af väckt motion om förändrad lydelse af 25 kap. 9 § Rättegångsbalken; och

N:o 16, i anledning af väckt motion om ändring i 5 kap. 1 § Strafflagen.

§ 9.

Om ändring af 14 kap. 12 § Strafflagen. Förekom till behandling Lag-Utskottets utlåtande N:o 17, i anledning af väckt motion om förändrad lydelse af 14 kap. 12 § Strafflagen.

Uti berörda motion (N:o 71) hade ledamoten af Andra Kamaren, Herr *Anders Nilsson* framlagt ett så lydande förslag:

“att Riksdagen måtte besluta, det 12 § i 14 kap. Strafflagen skall få denna lydelse:

Gör någon uppsåtligen sådan misshandel å annan, att deraf kommer mindre lyte eller kroppsfel eller lindrigare sjukdom än i 10 § sägs, eller med knif eller lifsfarligt vapen tillfogar annan blodförlust, straffes högst med straffarbete i två år“.

Och hade Utskottet, beträffande samma motion, hemställt:

att motionen icke måtte af Riksdagen bifallas.

Ordet lemnades på begäran till

Herr *Anders Nilsson*, som yttrade: Då Utskottet afslagit min motion och icke någon af Utskottets ledamöter deremot reserverat sig, kunde det väl synas, som om det vore bäst för mig såsom nybörjare att låta mig dermed nöjas. Jag kan dock icke underlåta att framhålla min tanke om, huru det vid behandlingen af min motion inom Utskottet tillgått. Utskottet tyckes hafva ansett, att denne nybörjare väckt motion allenast för att visa, det han varit med på riksdagen. Inom Utskottet har min motion blifvit så framställd, som om den lagförändring, jag åsyftade, skulle hafva till följd, att hvarje uppsåtligen med knif eller annat lifsfarligt vapen åstadkommen rispa, som medfört ingen annan skada än någon ringa blodsförlust, kunde komma att bestraffas med straffarbete i 2 år. Detta har gjort, att Utskottet blifvit förskräckt för att förorda bifall till min motion. Jag kan ej heller underlåta att framhålla det besynnerliga i denna Utskottets motivering. Det synes som om Utskottet förglömt, att i nya strafflagen finnes stort rum i afseende å straffmåten, så att en domare icke behöfver vid det minsta brottet taga i betraktande det högsta straffmättet. Vi hafva ju i strafflagen t. ex. bötesbelopp från och med 5 kronor till 200 kronor eller straffarbete från och med 2 månader till 6 år o. s. v. Jag tror icke, att det kan vara så illa bestäldt med våra domare, att någon af dem skulle vara så vriden, att han för den minsta förbrytelse skulle ådöma det högsta straffmättet. Skulle någon efter Utskottets mening för en liten

rispa ådömas 2 års straffarbete, kommer han väl då ock, om han gifvit en person 10 rispor, att för hvarje af dessa rispor dömas till straffarbete i 2 år, eller således tillsammans i 20 år. Men detta är ju aldeles orimligt, då nya strafflagen i allmänhet icke tillåter straffarbetets ådömande på längre tid än 10 år.

*Om ändring
af 14 kap. 12 §
Strafflagen.
(Forts.)*

Utskottet synes äfven fått en särskild advokatorisk upplysning eller, kanske rättare, förmörkelse. Utskottet säger nemligen, att den, som mot annan rest lifsfarligt vapen, icke skulle kunna, fastän ringare, dock icke blodförlust medförande, skada skedde, ådömas strängare ansvar än straffarbete i 6 månader, under det att den, som tillfogat en annan endast en liten rispa, skulle kunna erhålla straffarbete i 2 år. Jag tror dock icke, att någon sådan lagtillämpning kan komma i fråga. Men är det icke större obillighet uti strafflagen sådan den nu måste tillämpas? Tänk oss ett exempel. En person svänger och hugger omkring sig med en knif. Han är derigenom ju ganska farlig. Jag vågar knappast närma mig honom och stilla hans vildsinthet. Jag söker likväl stilla karlen och kommer dervid att tillfoga honom en liten rispa, hvarå kan uppkomma ett ärr, hvilket då kunde kallas kroppsslyte och bestraffas med 2, kanske flera års fängelse; deremot om den vildsinte i raseri tappar blodet af en människa och endast lemnar några droppar kvar, som äro behöfliga för bibehållande af lifvet, så kommer detta våld att betraktas såsom ringare eller ingen skada och straffas med endast en eller några månader.

Emellertid kan jag icke finna annat, än att min motion förtjenar allt möjligt afseende. Det kan icke vara rätt, att en våldsam person kan få umgälla sitt brott med så ringa straff, som nya strafflagen för sådant fall nu stadgar.

Jag skulle gerna önska en återremis, men med kändedom om det konstiga sätt, hvarpå Lag-Utskottet behandlar de dit hänvisade motioner, vågar jag icke göra något yrkande härom. Jag yrkar derför afslag å Utskottets hemställan och bifall till min motion, med den förändring att framför ordet: "*blodförlust*" inskjutes ordet: "*större*", så att det skulle heta: "eller med knif eller lifsfarligt vapen tillfogar annan större blodförlust."

Min motion afser icke någon kostnad eller något anslag, utan åsyftar endast att åstadkomma större skydd för landets invånare. Jag hoppas derför, att Kammarens ledamöter, med afslag å Utskottets framställning, behagade bifalla min motion med den af mig deri nu gjorda förändring.

Herr Thomasson: I händelse motionärens här i fråga varande förslag bifölles, skulle obestriddigen den med synnerlig omsorg uppgjorda skala, enligt hvilken i vår gällande strafflag brott äro belagda med större eller mindre straff i mån af deras svårare eller ringare beskaffenhet, blifva på ett rätt betänkligt sätt rubbad. Då skulle, trots allt hvad motionären deremot invändt, den, som uppsåtligen rispade en annan i fingret, så att några droppar blod framsipprade, kunna ådömas ända till 2 års straffarbete, under det den, som t. ex. med en bösskolf tilldelade

Om ändring
af 14 kap. 12 §
Strafflagen.
(Forts.)

någon ett slag i hufvudet, så att han dignade sanslös till jorden, men ej deraf finge blodvite, utan endast en bulnad i hufvudet — hvilket är lätt tänkbart under antagande att den anfallne bure en tjock, skyddande hufvudbonad — ej kunde dömas till mera än 6 månaders straffarbete. Likaledes skulle den, som stucke någon med en syl i arm eller ben, så att det blödde, utsätta sig för lika hårdt straff, som om han i vredesmod droge en sabel och med denne tilldelade någon ett hugg t. ex. i ansigtet, hvaraf den sårade finge ärr eller lyte för hela sin lifstid. Jag är öfvertygad, att den ärade motionären efter nu meddelade upplysningar om de orimligheter, hvartill till hans förslag skulle leda, är villig att låta detsamma falla — det var förmodligen för att tillkännagifva detta som han nu åter begärde ordet — om han också i enlighet med vedertagen sed ansett sig böra med några lofprisande ord beledsaga förslaget till den sista hvilan. — Jag yrkar bifall till Utskottets afstyrkande hemställan.

Herr Anders Nilsson: Nej, jag vill icke, att motionen skall falla — tvärtom! Den föregående talaren har framhållit samma skäl, som Utskottet för sitt afstyrkande anfört, eller att den minsta rispa enligt mitt förslag skulle kunna anfva till påföljd ända till två års straffarbete. Så tror jag dock icke, att någon domare skulle döma, ty vi böra ej glömma, att strafflagen innehåller ett begrepp, som alltid bör komma i betraktande, och det är: "förmildrande och försvårande omständigheter".

Emellertid tror jag fortfarande, att det vore ganska nyttigt, om något gjordes för att stäffa våldsamheter och jag kan försäkra, att både folklynne och tidsande kräfva ett tillägg till strafflagen i det syfte jag föreslagit. Man ser ju, huru det tillgår vid marknader och andra folksamlingar, huru skojare der ofta slåss och blöda, förvissade att de för blodvite numera icke fällas till ansvar. Det behöfdes ganska väl en liten lagparagraf mot sådana der blodsutgjutelser för att, tror jag, medföra ganska goda följder.

Det har flera gånger egt rum slagsmål, dervid åstadkommits blodförlust och detta — det känner jag nogsam — kan blifva straffadt med allenast böter. Jag har i många år varit närvarande vid domstolar, der man handlagt sådana mål och erinrar mig särskildt en ransakning, der det ådagalades, att våldet hade begåtts på det sätt, att brottslingen rusade på en person och högg honom med en knif samt drog honom ur vagnen. Den sårade led betydlig blodförlust, men kom sig dock för efter någon tid. Som det var ljusa dagen, då våldet skedde, så eftersattes brottslingen och blef snart gripen. Af läkarebetyget inhemtades, att misshandeln väl varit svår, men, hette det, den medförde ingen fara för hans framtida helsa. Domstolen tillämpade följaktligen, jemlikt 13 §, det straff, som är stadgadt för det fall att ringare eller ingen skada följt, ehuru den sårade hade haft stor blodförlust. Många undrade också på, huru brottslingen kunde slippa undan med så lindrigt straff, som sex månaders straffarbete, ändock detta var

det högsta lagen förmådde, och man sade allmänt: "är det möjligt att vi hafva sådana lagar, att icke högre straff skall följa på sådant brott." Men nu var det att märka i detta fall, att det var en bonde, som blifvit sårad och icke en högre person, ty i sistnämnda fall lærer väl läkarebetyget hafva blifvit så uppställt, att skadan blifvit ansedd mera farlig. Af dessa skäl anser jag, att lagen bör ställas så, att densamma skyddar alla fredliga samhällsmedlemmar på lika sätt, och därför får jag vördsamt yrka bifall till min motion, sådan den nu blifvit af mig förändrad.

Om ändring af 14 kap. 12 § Strafflagen.
(Forts.)

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, framställde Herr Talmannen propositioner enligt de yrkanden som förekommit; och biföll Kammaren Utskottets hemställan.

§ 10.

Herr *Åke Andersson* anmälde en motion, afseende förändrad lydelse af 9 § Riksdagsordningen.

Denna motion, som erhöll ordningsnummern 155, begärdes på bordet.

§ 11.

Anmäldes och bordlades följande från Lag-Utskottet inkomna Utlåtanden:

N:o 19, i anledning af gjord framställning om ändring i 46 § af Kongl. legostadgan den 23 November 1833;

N:o 20, i anledning af väckta förslag om tillägg till gällande föreskrifter om aktiebolag; och

N:o 21, i anledning af väckta motioner om förändrad lagstiftning beträffande förlust af medborgerligt förtroende.

På derom af Herr vice Talmannen framställt förslag, beslöt Kammaren, att dessa nu för första gången bordlagda Utlåtanden skulle å föredragningslistan för nästa sammanträde uppföras framför de ärenden, som redan blifvit två gånger inför Kammaren föredragna.

§ 12.

Ledighet från Riksdagsgöromålen beviljades:

Herr <i>Ivar Månsson</i>	under 14 dagar från och med den 16 Mars
" <i>Sven Magnusson</i>	" 13 " " " 17 "
" <i>Ola Månsson</i>	" 12 " " " 18 "
" <i>C. L. H. Rundgren</i>	" 7 " " " 18 "

§ 13.

Justerades protokollsutdrag rörande de i detta sammanträde fattade beslut.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. 1 e. m.

In fidem
Gustaf Westdahl.